

Forord

Dette nummer af Sprogforum fokuserer på leg og spil i sprog- og kulturundervisningen. Vi har defineret det bredt, idet temaet rummer både almindelige legende og kreative tilgange til læringen, og tilgange der kræver at eleverne arbejder med spil, der er konstruerede (måske af dem selv) og kan være mere eller mindre komplicerede.

Interessen for leg og spil i sprogundervisningen er ikke ny, men der er kommet et øget fokus på det i forbindelse med de sidste årtiers digitale udvikling og udviklingen af mange forskellige former for interaktive spil med fiktive universer, avatarer osv. Denne interesse kan man se brede sig internationalt i uddannelserne i disse år, ikke bare i sprogundervisningen. For eksempel er der eksperimenter med at udvikle historieundervisning gennem escape rooms, hvor man arbejder sammen omkring at løse opgaver i forhold til forståelsen af kilder eller andet. Escape rooms kan være fysiske, men de kan også være virtuelle. At arbejde med forskellige former for spil kan både være med til at udvikle elevernes faglige færdigheder og støtte deres motivation over for faget generelt.

Som det fremgår af call'et til dette nummer af Sprogforum, efterlyste vi artikler inden for en mangfoldig vifte af emner, såsom gamification-begrebet og erfaringer med gamification, læringsspil og spilbaseret læring, drama/rollespil/teater, virtual reality, og kreative læringsprocesser. Artiklerne i nummeret behandler mange af disse emner.

Man kan reflektere over hvilken rolle en kreativ og legende tilgang til sprog- og kulturundervisning spiller: Er den først og fremmest et *middel* til at nå målet: kommunikativ og interkulturel kompetence? Eller er den ikke bare et middel, men også et *mål*? At kunne deltage i en samtale (som jo er et mål) er i sig selv kreativt, idet man er nødt til at forme hvor ny ytring selv. Ja, selve forståelsesprocessen er også kreativ, fordi enhver forstår ud fra sin egne forudsætninger og livsverden. Så det at kommunikere er i virkeligheden en kreativ praksis. Måske kunne man i højere grad tydeliggøre og anerkende det kreative, og endda poetiske, aspekt af den kommunikative kompetence? I denne tid, hvor sprogfagene kæmper for deres status i uddannelsessystemet og i samfundet, kunne fremhævelsen af dette aspekt af den kommunikative kompetence være med til at udvide forståelsen af sprogfagernes potentiale i vores sprogligt og kulturelt komplekse samfund, der kalder på nytænkning på mange fronter, herunder i forhold til de digitale universer.

Nummeret starter som sædvanlig med en Kronik, denne gang: *Modersmålets rolle i ligestilling og civilisering*. Den er skrevet af Arnaq Grove, som diskuterer situationen omkring det grønlandske folketingsmedlem Aki-Mathilda Høegh-Dams tale på grønlandsk fra folketingets talerstol i maj 2023. Hun opridser den historiske koloniale kontekst og sætter fokus på den store betydning det grønlandske modersmål har for grønlændernes identitet, kultur og traditioner, og for deres muligheder for selv at vælge deres vej og tempo fremad.

I artiklen *Brug af digitale spil i dansk og engelsk: Resultater fra et systematisk review med implikationer for praksis* fremlægger Thorkild Hanghøj, Kristine Kabel og Signe Hannibal Jensen resultater fra en gennemgang af 77 internationale forskningsartikler der beskæftiger sig med brug af digitale spil i relation til literacy- og sprogudvikling i L1-kontekster og L2-kontekster. Forfatterne strukturerer området i forhold til uddannelsesniveau, spilkontekst (skole, uden for skole), spiltype (læringspil, underholdningsspil, spildesignredskab), og forskningsmetoder, og de diskuterer bl.a. hvordan denne litteraturgennemgang kan bruges inden for hhv. dansk og engelsk.

Børns sprogleg – en upåagtet dimension af børnesprog af Lars Holm og Annegrethe Ahrenkiel handler om resultater fra et etnografisk feltarbejde på en daginstitution blandt børn i 3- til 4-års alderen. Man har observeret børns interaktioner og især deres legende omgang med sproget. Børnene legede med sproget på en musikalsk måde, og forfatterne understreger at der er et behov for at studere børns sprogleg som en samskabt, improviseret og kreativ praksis. Forfatterne pointerer at disse aspekter af børns sprogbrug normalt ikke indgår i de sprogpedagogiske strategier; men de er en vigtig del af børns semiotiske repertoire og dermed af deres sprogudvikling, ikke bare kognitivt, men også sansemæssigt og følelsesmæssigt.

Artiklen *Spil didaktik i fremmedsprogsundervisning: En designbaseret tilgang*, af Nicolai Schartau Andersen, Kirsten Oldenburg Lauter og Stephanie Kim Löbl, handler om spilaktiviteter i undervisningen i engelsk, tysk og fransk. Forfatterne introducerer en designmodel for spildidaktik der er udviklet og afprøvet med lærerstuderende i de tre fag. Modellen er en cirkelmodel der omfatter seks faser hvor de studerende arbejder ud fra allerede eksisterende spil og foreslår hvordan det pågældende spil kan ændres så det imødekommer specifikke udfordringer i sproglæringen, udfordringer som de studerende selv har defineret på forhånd. Forfatterne overvejer også om man kan inddrage elever i designprocessen: Kan elever være med til at udvikle spil mens de lærer målsproget?

Dramatiseringer i sprogundervisningen – roller, leg og performance er skrevet af Bente Meyer, og den præsenterer resultater fra et udviklingsprojekt hvor en række skoler eksperimenterede med brug af dramatiseringer på forskellige niveauer i engelsk og tysk. I denne artikel fokuseres der på engelsk, og forfatteren beskriver hvordan engelskklasser i hhv. 2. og 4. klasse brugte platformen Drama Studio til at producere 3D animerede fortællinger i fællesskab, skabe avatarer og roller, og instruere og udarbejde manuskripter. Eleverne lavede dramatiseringer omkring familie og familierelationer (2. klasse) og omkring fremlæggelse af egne digte om bl.a. krig og klimaforandringer (4. klasse).

I artiklen *Spilbaserede og ikke-spilbaserede digitale ressourcer som forskellige tilgange til situeret andetsproglæring?* diskuterer Louise Tranekjær hvordan forskellige digitale ressourcer til dansk som andetsprog tilbyder forskellige læringsmuligheder og barrierer i kraft af den økologi og form for framing som situerer sprogbrugeren. Hun peger på at framingen i de forskellige læringsressourcer forudsætter brugerens viden om og adgang til meget forskellige 'universer', og hun diskuterer om den økologi der skabes for brugeren, reelt etablerer de læringsmuligheder man ønsker.

Åbne Sider: *Sproglig opmærksomhed i rammen af en flersprogethedsdidaktik – en konceptualisering på tværs af uddannelsesniveauer*, af Petra Daryai-Hansen, Natascha Drachmann og Line Krogager Andersen, beskriver og forklarer en model over de mange dimensioner af flersprogethedsdidaktik. Modellen skelner mellem integreret sprogdidaktik, interkomprehensionsdidaktik og sproglig bevidstheds- og anerkendelsesdidaktik. Den skelner desuden mellem praktisk sproglig opmærksomhed, metasproglig opmærksomhed og kritisk sproglig opmærksomhed. Forfatterne illustrerer modellen med nogle udskrifter fra 1. og 9. klasse, og de peger på hvordan modellen kan bruges i analyser af læreplaner og læremidler.

Åbne Sider: I artiklen *Analoge og digitale hjælpemidler i tilegnelse af mundtlighed i fransk?* fortæller Hilde Eslau Blinkenberg og Janne Mikkonen om et aktionslæringsforløb på to franskhold på hhv. STX og HHX. Formålet var at undersøge om eleverne opnåede øget tillid til deres egen formåen i mundtligt fransk hvis de, i forbindelse med task-baseret undervisning, arbejdede analogt frem for digitalt. De elever der ikke brugte digitale hjælpemidler (online grammatikker, Quizlet m.m.), så ud til i højere grad at få konsolideret deres almene ordforråd, og de så ud til at udvise større risikovillighed i samtaler.

Åbne Sider: I *Nutidens forventning, fremtidens begrænsning? En undersøgelse af sprogtilegnelse hos flygtninge i fuldtidsbeskæftigelse* gør Simone Rams Rasmussen rede for resultatet af nogle interviews hun har foretaget med fire mænd der er ankommet til Danmark i 2015 fra hhv. Syrien og Bangladesh. Hun inddrager Nortons investeringsbegreb og ser på hvordan de fire mænd forholder sig forskelligt til deres dansktilegnelse og tilknytning til arbejdsmarkedet. En faktor er selvforsørger-identiteten og den dermed sammenhængende distancering fra offentlig forsørgelse. En anden er en identitet hvor man forsøger at forbedre mulighederne på arbejdsmarkedet via mere uddannelse.

Åbne sider: I artiklen *Sprog integreret med fag? Ja, tak* diskuterer Sanne Larsen, Camilla Falk Rønne Nielsen og Anne Holmen en række udviklingsprojekter og modeller vedr. sprog som tillægskompetence på mel-lemlange og lange videregående uddannelser. De fokuserer på tre udviklingsprojekter i Danmark: 'Sprogstrategisk satsning', 'Modeller for undervisning i sprog som tillægskompetence' og 'Sprogløft i tysk og fransk'. Projekterne bekræfter at der er en interesse for sprog blandt studerende på de videregående uddannelser, men også at sprogkurser o.l. ikke er tilstrækkelig tilpasset til de studerendes mange forskellige karriereønsker. Forfatterne diskuterer nogle organisatoriske modeller og foreslår nogle anbefalinger.

Sidst i nummeret anmelder Karen Risager Petra Daryai-Hansens nye bog, *Fremmedsprog*.

God læselyst!

Sprogforums redaktion

Susanne Jacobsen Pérez (ansv.), Bergthóra Kristjánsdóttir, Marnie Lai,

Jan Lindschouw, Karen Risager og Lone K. Svarstad